

Sygn. akt VII Ua 9/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2016 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Lucyna Stąsik – Żmudziak (spr.)

Sędziowie: SO Grażyna Cichosz

SR del. do SO Edyta Telenga

Protokolant: st. sekr. sąd. Małgorzata Sobczuk

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 20 kwietnia 2016 r. w Lublinie

sprawy z odwołania I. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L.

o wysokość zasiłku macierzyńskiego

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Lublin Zachód w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 15 października 2015 r., sygn. akt VII U 848/15

zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I i odwołanie oddała.

Grażyna Cichosz Lucyna Stąsik – Żmudziak Edyta Telenga

Sygn. akt VII Ua 9/16

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 15 października 2015 roku Sąd Rejonowy Lublin – Zachód w Lublinie VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych po rozpoznaniu sprawy I. K. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w L. o wysokość zasiłku macierzyńskiego w pkt I zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 22 kwietnia 2015 roku, znak:(...)i ustalił podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego wnioskodawczyni I. K. w okresie od dnia 15 stycznia 2015 roku do dnia 13 stycznia 2016 roku w wysokości 1510,07 złotych, a w pkt II oddalił odwołanie w pozostałej części.

Wyrok ten zapadł na gruncie następujących ustaleń faktycznych oraz rozważań prawnych:

Wnioskodawczyni I. K. rozpoczęła prowadzenie działalności gospodarczej od maja 2013 roku i prowadziła ją nieprzerwanie do dnia porodu tj. (...) roku. W miesiącu maju 2013 roku zgłosiła się do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego pod preferencyjnym kodem 0570 zł. Zadeklarowała najniższą podstawę wymiaru składek i skorzystała z możliwości obniżenia jej do 30 % minimalnego wynagrodzenia za pracę. Tak ustalona podstawa wymiaru wynosiła 480 złotych. W związku z tym do końca października 2014 roku płaciła preferencyjną składkę na ubezpieczenie chorobowe, od tak ustalonej podstawy wymiaru. Ponieważ była w ciąży ubezpieczona stwierdziła, że po miesięcznej

przerwie w ubezpieczeniu, zgłosi się od 1 grudnia 2013 roku do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z podwyższoną podstawą wymiaru. Czynności zleciła swojemu księgowemu, który w dniu 2 grudnia 2014 roku zgłosił I. K. do dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z podstawą wymiaru składek 3104,57 zł. Jednocześnie we wniosku zadeklarował objęcie jej takim ubezpieczeniem od dnia 1 grudnia 2014 roku. Za miesiąc grudzień i styczeń 2014 roku wnioskodawczyni uiściła składkę od takiej właśnie podstawy wymiaru, która wyniosła 279,41 zł. W dniu (...)roku I. K. urodziła dziecko. W marcu 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wypłacił wnioskodawczyni zasiłek macierzyński w kwocie 445,60 zł.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji ustalony stan faktyczny był bezsporny i znajdował potwierdzenie w aktach Zakładu. Sporna pozostawała natomiast ocena co do prawidłowości ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego wnioskodawczyni, w szczególności okoliczność czy wnioskodawczyni podlegała dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu przez pełny miesiąc kalendarzowy.

W części uzasadnienia dotyczącej rozstrzygnięcia w pkt I Sąd pierwszej instancji wskazał na brak podstaw do obniżenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego poniżej kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę za 2015 rok, z uwagi na korzystanie przez wnioskodawczynię z preferencyjnej składki ZUS, przewidzianej w art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, tak jak zrobił to organ rentowy w zaskarżonej decyzji. Zdaniem Sądu Rejonowego kwestię tę przesądził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 6 września 2012 roku II UK 36/12 stwierdzając, że: „podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego, do którego prawo powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym niepoprzedzonego innym ubezpieczeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, określa art. 49 pkt 1 ustawy z 1999 r. o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa, jako najniższą podstawę wymiaru składek na to ubezpieczenie po odliczeniach, o których mowa w art. 3 pkt 4 tej ustawy, bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub 18a ust. 1 u.s.u.s.”.

Mając to na uwadze Sąd pierwszej instancji, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił częściowo zaskarżoną decyzję.

Od wskazanego wyroku apelację wniósł pełnomocnik organu rentowego zaskarżając rozstrzygnięcie w części, tj. co do pkt I podnosząc naruszenia prawa materialnego poprzez błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie art. 49 pkt 1 w związku z art. 52 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (t.j. Dz. U. z 2014 r., poz. 159) w związku z art. 18a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz. U. z 2015 r., poz. 121) poprzez uznanie, iż wnioskodawczyni korzystająca z preferencyjnej składki ZUS ma prawo do ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego w kwocie minimalnego wynagrodzenia za pracę. Mając na uwadze podniesiony zarzut pełnomocnik organu rentowego wnosil o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie odwołania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja organu rentowego jest zasadna i jako taka podlega uwzględnieniu.

Rozważania należy rozpocząć od wskazania, że w ocenie Sądu Okręgowego, Sąd pierwszej instancji prawidłowo przeprowadził postępowanie w sprawie. Sąd Okręgowy w pełni podziela dokonane przez Sąd Rejonowy ustalenia faktyczne, nie dzieląc jednakże oceny tego Sądu co do stanowiska, że w przypadku ubezpieczonej nie było podstaw do zastosowania podstawy wymiaru przyjętej przez organ rentowy z uwagi na korzystanie przez skarżącą z preferencyjnej składki ZUS, przewidzianej w art. 18 ust. 8 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W pierwszym rzędzie należy wskazać, że rozstrzygnięcie w pkt I wyroku wbrew twierdzeniom Sądu pierwszej instancji nie zostało przesądzone w powołanym w treści uzasadnienia wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2012 roku, sygn. akt II UK 36/12. Na tę okoliczność Sąd pierwszej instancji powołał treść tezy wyroku Sądu Najwyższego. Tymczasem analiza treści uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego prowadzi do odmiennych, niż zawarte w uzasadnieniu Sądu pierwszej instancji, wniosków. Należy bowiem podnieść, że powołany wyrok nie miał zastosowania dla potrzeb rozstrzygnięcia zagadnienia istotnie spornego w sprawie tj. ustalenia właściwej podstawy prawnej kreującej najniższą podstawę wymiaru składek w rozumieniu przepisu art.

49 pkt 1 ustawy zasiłkowej. Treść uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego w sposób nie budzący wątpliwości wskazuje, że Sąd ten zajmował się wypracowaniem poglądu na gruncie sporu o podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego między kwotą zadeklarowaną jako podstawa wymiaru składek a najniższą podstawą wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne w sytuacji w której prawo do zasiłku macierzyńskiego powstało w pierwszym miesiącu kalendarzowym niepoprzedzonego innym ubezpieczeniem dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej. W rozpoznawanej sprawie taki spór między stronami nie występował. Istota sporu w sprawie sprowadza się bowiem do ustalenia jaka najniższa podstawa wymiaru składek znajduje zastosowanie jako podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego w prawidłowo ustalonym stanie faktycznym sprawy.

W tym kontekście zwrot zawarty w tezie wyroku z dnia 6 września 2012 roku „bez względu na wysokość kwoty zadeklarowanej na podstawie art. 18 ust. 8 lub art. 18a ust. 1 u.s.u.s.” w znaczeniu jaki starał się mu nadać Sąd pierwszej instancji jawi się jako oderwany od realiów rozpoznawanej sprawy bez uwzględnienia treści uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego. Z tego względu powołana przez Sąd pierwszej instancji teza wyroku Sądu Najwyższego na uzasadnienie rozstrzygnięcia w pkt I wyroku okazała się niewystarczająca dla rozstrzygnięcia istoty sporu w sprawie.

Należy wskazać, że Sąd pierwszej instancji przyjął w sposób prawidłowy w rozpoznawanej sprawie, że podstawę prawną dla ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego ubezpieczonej stanowi przepis art. 49 pkt 1 ustawy z dnia 25 czerwca 1999 roku o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa (tekst jednolity: Dz. U. z 2014 roku, poz. 159) – zwaną w dalszej części ustawą zasiłkową.

Zdaniem Sądu pierwszej instancji w ustalonym stanie faktycznym jako podstawa wymiaru zasiłku macierzyńskiego znalazła zastosowanie najniższa podstawa wymiaru składek wskazana w przepisie art. 18 ust. 7 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity: Dz. U. z 2015 roku, poz. 121) – zwaną w dalszej części ustawą systemową. Takie stanowisko nie zasługuje na aprobatę. Z treści zastosowanego przez Sąd pierwszej instancji przepisu wynika, że podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych o których mowa w art. 6 ust. pkt 4, oraz ubezpieczonych podlegających dobrowolnie tym ubezpieczeniom, o których mowa w art. 7, stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż kwota minimalnego wynagrodzenia, z zastrzeżeniem ust. 3, 9 i 10. Treść przepisu bezspornie wskazuje, że reguluje on opisaną w nim okoliczność minimalnej podstawy wymiaru składki osób wykonujących pracę na podstawie umowy agencyjnej lub umowy zlecenia albo innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, zwanymi dalej „zleceniobiorcami”, oraz osób z nimi współpracujących jak również ubezpieczonych podlegających dobrowolnie tym ubezpieczeniom, tj. ubezpieczeniom społecznym, o których mowa w art. 7 ustawy systemowej.

Tymczasem z prawidłowo poczynionych ustaleń wynika, że dla ubezpieczonej tytułu do ubezpieczeń społecznych stanowiła prowadzona pozarolnicza działalność gospodarcza. Tym samym ubezpieczona posiada status podmiotu o którym mowa w przepisie art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy systemowej, zgodnie z którym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą, skarżącą podlega obowiązkowym ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu, a dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu. Mając na uwadze tą bezsporną okoliczność zasadnym jest przyjęcie wniosku o tym, że do określenia sytuacji prawnej ubezpieczonej w kontekście ustalenia właściwej najniższej podstawy wymiaru składek będącej podstawą dla ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego stanowi przepis art. 18a ust. 1 ustawy systemowej, zgodnie z którym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe ubezpieczonych, o których mowa w art. 8 ust. 6 pkt 1, tj. prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą w okresie pierwszych 24 miesięcy kalendarzowych od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 30 % kwoty minimalnego wynagrodzenia. Taki wniosek usprawiedliwia zakres podmiotowy przepisu art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej, w której określono w sposób zbiorczy jego adresatów poprzez wskazanie, "ubezpieczonych, dla których określono najniższą podstawę wymiaru składek". Określenie to na co wskazał Sąd Najwyższy w wyroku na który powołuje się Sąd pierwszej instancji należy wyjaśniać bowiem w drodze wykładni systemowej, sięgającej do zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe w przepisach art. 18 i 18a ustawy systemowej, do których odesłanie zawiera art. 20 ust. 1 tej ustawy. W konsekwencji w rozpoznawanej ubezpieczona do której ma zastosowanie przepis art. 18a. ust. 1

ustawy systemowej jest „ubezpieczoną, dla której określono najniższą podstawę wymiaru składek” w rozumieniu art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej. Bowiem bezsporne jest że ubezpieczona z preferencji przewidzianej w przepisie art. 18a ust. 1 ustawy systemowej skorzystała a z uwagi na prawidłowe przyjęcie przez Sąd pierwszej instancji zastosowania dla potrzeb ustalenia podstawy wymiaru zasiłku macierzyńskiego przepisu art. 49 pkt 1 ustawy zasiłkowej, przepis art. 18a ust. 1 ustawy systemowej stanowi właściwe źródło określające najniższą podstawę wymiaru składek, którą organ rentowy w sposób właściwy przyjął w kwocie 453,02 złotych jako podstawę wymiaru zasiłku macierzyńskiego, co nie było co do zasady sporne w sprawie.

Z tych względów Sąd Okręgowy na podstawie powołanych przepisów oraz przepisu art. 386 § 1 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok i oddalił odwołanie.